

“Probably no nation is rich enough to pay for both war and education.” - Braham Flexner

“Muhtemelen hiçbir ulus savaş ve eğitime aynı anda kaynak ayıracak kadar zengin değildir.”

Saf bir sol-liberal tezi. Sözün kendisi doğru, tabii ki, çünkü *eğitim* denen konunun ölçüsü yok, savaş kazanıp kazanmadığınızı ölçebiliyorsunuz ama eğitimin *daha iyi* olmaması için sebep yok. *Hiçbir ulus eğlenceye ve eğitime aynı anda kaynak ayıracak kadar zengin değildir* de diyebilirsiniz, *savaş* veya *eğlence* yerine bir *X* koyarsınız ve pek çok şey için doğru olur bu söz.

Mesele bir *tradeoff* meselesi aslında. Uzun vadeli politikalar hemen her zaman kısa vadeli politikalarla çelişir. Savaş bugünü kurtarmak için gereklidir, eğitimin sonuçlarını 30 sene sonra alırsınız. Bireyler için de böyle, eğitime zaman ayırmak için günlük sorumluluklardan uzak durmak gerekir, bir yandan çalışıp, bir yandan iyi bir eğitim görmek istisnadır o sebeple.

İnsan psikolojisi kısa vadeli politikaları, uzun vadeliye tercih eder. *Erteleme hastalığı* bundan kaynaklanır, sonuçlarını iki sene sonra alacağın tezi yazmak yerine, akşama dizi seyretmek onun için daha *güzel*dir. Sabaha sınavın varken çalışırsın ama on gün sonraki sınav için o kadar da çalışmaya gerek yoktur.

Teorik olarak hepimiz iyi insanlarız, sorumluluklarımızın bilincindeyiz, çok çalışmamız gerektiğini biliyoruz ama bir türlü olmuyor bu: Ülke politikaları da böyle, Erdoğan da kısa vadeli politikalarla uzun vadeli olanların arasındaki tercihinin genelde kısa vadeli olandan yana kullanıyor. Bir sonraki seçimi kazanmak onun için otuz yıl sonra ne olacağından daha mühim. Bu da pek anlaşılabilir bir durum değil, otuz yıl sonra ne olacağını bilmek hiçbir faninin elinde değil, siz bugün barış kardeşlik adına tavizler verip, ülkeyi huzura kavuşturursunuz, sonra Amerika ile Çin nükleer bir savaşa girer ve elimizde olmayan ve aslında hiç de bizi ilgilendirmeyen sebeplerden kaosa yuvarlanırsınız. Verdiğimiz tavizler de yanımıza *kar* kalır. *Eğitime* kaynak ayırmak da böyle, kısa vadeli savaş kazanırsak ne olacağını aşağı yukarı tahmin ediyoruz, en azından oluşacak durumda *diğerlerinden daha avantajlı* olacağız, ancak savaş bırakıp, uzun vadeli *eğitime* kaynak ayırdığımızda, bunun *faydalı* olacağından emin değiliz. O sebeple savaş bırakıp, çiçek çocuklar haline gelemiyoruz.

Dünya sol-liberallerin hayal ettiği dünya değil. Dünya karmakarışık, insanların basit menfaatlerin uğruna birbirine her tür kazığı attığı, tüm değerlerin savaşa ve mücadeleye kurban edilebildiği bir yer. Uzun vadeli politikalar da, kulağa hoş gelmekle beraber, *faydası* ölçülebilir politikalar değil. Harf devrimi kısa vadeli bir politikaydı, mesela, uzun vadede faydalı mı oldu, yoksa bizim beslenme imkanımız olan kültür damarlarını kesip attığı için, bugünkü kültür çölümüzün sebebi mi? İranlı bir ilkokul çocuğu, beşyüz yıl önceki şiirleri okuyabilirken, bizim yüz yıl öncesini okuyamıyor olmamız iyi mi? (İyi de olabilir, ne okuduğunuz ne okumadığınızı da gösterir, retorik bir soru değil bu.) Harf devrimi yapılmasa belki eski eserlere daha ilgili olacaktık ve bugünkü karikatürize *Osmanlılık* neşet etmeyecekti ama kendimizi daha *doğulu* hissetmeye, Batı karşısındaki psikolojik ezikliği daha

derinden yaşamaya devam edecektik. Belki kültürümüz daha canlı olacak ama ekonomik olarak daha kötü olacaktık. Kemal Paşa bu işi yapabildiğine göre, o zaman için *mantıklı* görüldüğünü, halk arasında değilse de, yönetici elit arasında muteber bulunduğunu tahmin edebiliriz.

Bugünkü *devrim* de buna benziyor, FETÖ ile ilgili atılan adımların uzun vadeli etkilerini bilmiyoruz. Onların kendilerine anlattıkları *diyalektik* hikayelerinin ne kadar doğru olduğunu bilmiyoruz: *Tayyip gidecek, biz geleceğiz* diyorlardır, belki, ancak belki de belleri kırılmış, artık *Fetullah Gülen* adını kullanarak iş yapamaz hale gelmişlerdir? Ülkenin iklimi *peygamberi rüyasında gördüğünü ve ondan emir aldığı* söyleyen biri için, on yıl öncesine göre daha mı iyi, daha mı kötü? Herhangi bir dini klik, artık FETÖ kadar büyük politik güç elde edebilir mi? Türkiye’de kendini müslüman hissedenlerin oranı 10 sene öncesine göre daha mı fazla, daha mı az? Hala bu memleketi kurtaracağını ve kendilerinin *altın nesil* olduğunu düşünenler için, memleketin ortamı artık daha mı iyi, daha mı kötü? Bu durumda Erdoğan’ın (veya devletin) kısa vadeli FETÖ politikası, uzun vadede ne gibi etkiye yol açar? Ben naçizane otuz yıl sonra bu memlekette Fetullah Gülen adını hatırlayanların, bugün Kemal Pilavoğlu’nu hatırlayanlardan o kadar da fazla olmayacağı kanaatindeyim.

Örnek olarak mesela, Ergenekon’dan sonra Kemalizm yeniden dirildi diyebilir miyiz? Kemalizm’in, FETÖ’ye karşı ittifak münasebetiyle daha muteber olduğunu kabul ediyorum ama cin bir defa şişeden çıktıktan sonra, o eski ihtişamına geri dönebilmiş midir? Dönme umudu var mıdır, veya? Atatürk artık bir folklor nesnesine dönüştükten otuz sene sonra bu memleket daha çok mu Kemalist olacaktır, daha az mı?

Erdoğan’ın kısa vadeli politikaları, uzun vadeli politikalara tercih etmesi, anlaşılmaz bir durum değil. Bunun sonucu muhtemelen önümüzdeki belediye seçimlerinde 2013’ten beri birikmiş hesapların görülmesi olacak. İnsanları savaşın hala devam ettiğine inandırmak zor, barış zamanı da uzun vadeli işler ve hayaller bekliyorlar.

Bu da kısa vadeli politikaların beklenen sonucu. *Zamanında inşaat sektörü çok geliştirilmeseydi böyle bir kriz olmazdı* diyorlar, *zamanında inşaat sektörü geliştirilmeseydi, 15 senedir bugünkü durumu yaşıyor olurduk, o zamanki ekonomik imkanlar bugünkünden fazla değildi* diye bir cevabı var. Kısa vadeli çözümler, uzun vadeli sorunlar yaratabilir, bu doğru, ama *uzun vadeli çözüm* diye bir şey zaten yoktur, siz savaşı kazanırsınız ve insanlar da bir şekilde bir sonraki savaş için *eğitilir*. Savaşı kazandığınızda, bir sonrakini kazanacağınızın garantisi yoktur ama savaşı kaybederek de bir sonraki savaşı kazanamazsınız.